

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ JEAN MONNET
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

JEAN MONNET EUROPEAN CENTRE OF EXCELLENCE
NATIONAL AND KAPODISTRIAN UNIVERSITY OF ATHENS

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Κοινή Αγροτική Πολιτική 2015-2020 και Νέοι Γεωργοί: προκλήσεις και προοπτικές

Κυριακή Βιτζηλαίου

Δεκέμβριος 2014

Copyright 2014

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ JEAN MONNET
ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
Κλεομένους 22Α, 106 75 Αθήνα
Τηλ. 210 72 20 508 Fax: 210 3617711
Email: jmcenter-athens@pspa.uoa.gr, www.jmc.pspa.uoa.gr

All rights reserved

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Αριστείας Jean Monnet δεν υιοθετεί ως ίδρυμα πολιτικές ή άλλες θέσεις. Καταβάλλει, μάλιστα, προσπάθεια να παρουσιάζονται στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του και στο μέτρο του δυνατού όλες οι υπάρχουσες απόψεις. Οι αναλύσεις και οι γνώμες που δημοσιεύονται σε όλες τις εκδόσεις του Ευρωπαϊκού Κέντρου Αριστείας Jean Monnet θα πρέπει να αποδίδονται αποκλειστικά στους ίδιους τους συγγραφείς και να μην θεωρούνται ότι αντιπροσωπεύουν απαραίτητα τις απόψεις του Κέντρου, του Διοικητικού Συμβουλίου του, της διεύθυνσης ή των κατά περίπτωση και καθ' οιονδήποτε τρόπο συνεργαζομένων φορέων.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
1. ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΕ ΕΕ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ	6
2. ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΝΕΩΝ ΓΕΩΡΓΩΝ ΚΑΙ ΚΑΠ.....	8
Α. Εγκατάσταση νέων γεωργών στην Ελλάδα κατά τις προγραμματικές περιόδους 1999-2006 και 2007-2013	8
Β. Οι Νέοι Γεωργοί στην επόμενη προγραμματική περίοδο της ΚΑΠ (2015-2020)	9
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	13
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	15

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΟΗΕ, μέχρι το έτος 2050 ο παγκόσμιος πληθυσμός θα έχει αγγίξει τα 9 δις, γεγονός που ανάμεσα στα άλλα συνεπάγεται την ανάγκη του διπλασιασμού της παγκόσμιας παραγωγής τροφίμων.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), περί τα 500 εκατομμύρια πολίτες έχουν ανάγκη από αξιόπιστες ποιοτικές, υγιεινές, και θρεπτικές τροφές, σε προσιτές τιμές (*Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2014*).

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) αποτελεί μία πολιτική συντονισμού των επιμέρους θεμελιωδώς διαφορετικών αγροτικών οικονομιών. Συνδυάζει αλληλοσυγκρουόμενους στόχους όπως εκείνον του ισχυρού προστατευτισμού με κανόνες της ελεύθερης αγοράς ενώ απαιτεί την ίση μεταχείριση άνισων και διαφορετικών υποκειμένων (*Δούκας, 2012*).

Η γεωργία, σε αντίθεση με άλλες δραστηριότητες, έχει μια σειρά από χαρακτηριστικά (φυσικά, διαρθρωτικά, οικονομικά) που περιορίζουν την ανάπτυξή της, γεγονός άλλωστε που έχει αποτρέψει την επένδυση μεγάλων καπιταλιστικών επιχειρήσεων στη γεωργία και τη διατήρηση της σε μεγάλο βαθμό ουσιαστικά σε επίπεδο οικογενειακών εκμεταλλεύσεων (*FAO 2014*)

Ο ρόλος των μεταρρυθμίσεων της ΚΑΠ είναι να παρέχει το πλαίσιο πολιτικής που στηρίζει και ενθαρρύνει τους παραγωγούς να αντιμετωπίσουν τις σύγχρονες προκλήσεις και αυτό μεταφράζεται σε τρεις μακροπρόθεσμους στόχους:

- 1) Στη βιώσιμη παραγωγή τροφίμων και διασφάλιση της επισιτιστικής ασφάλειας,
- 2) Στην αειφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων και κλιματική δράση, και
- 3) Στην ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη (*Πέζαρος, 2011*)

Στα 28 κράτη μέλη της ΕΕ ζουν 12 εκατομμύρια γεωργοί, ενώ 4 εκατομμύρια επιπλέον άτομα απασχολούνται στον τομέα των τροφίμων. (το 7% όλων των θέσεων εργασίας). Στον τομέα της γεωργίας άλλωστε, διατίθεται το 40% του προϋπολογισμού της ΕΕ (*Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2014*).

Παρόλη λοιπόν τη σημαντική θέση της γεωργίας τόσο στην παραγωγή τροφίμων όσο και στη απασχόληση, οι νέοι άνθρωποι δεν θεωρούν το γεωργικό επάγγελμα ελκυστικό, με αποτέλεσμα ο αριθμός των γεωργών να μειώνεται διαρκώς και η

ύπαιθρος να ερημώνεται πληθυσμιακά.

Η ανατροπή αυτής της ζοφερής εξέλιξης με την ανανέωση του αγροτικού πληθυσμού συνεχίζει να αποτελεί στόχο της ΚΑΠ, ενώ η αύξηση της απασχόλησης του πληθυσμού αποτελεί έναν από τους 5 πρωταρχικούς στόχους (targets) της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» (European Commission, DG AGRI 2014)

1. ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΕ ΕΕ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ

Παρά την αύξηση του αριθμού των μελών της Ε.Ε., ο γεωργικός πληθυσμός μειώνεται σημαντικά (μετά την πρόσφατη διεύρυνση παρατηρείται αύξηση του γεωργικού πληθυσμού) με αποτέλεσμα ο μέσος όρος της ηλικίας αυτών που παραμένουν στο γεωργικό επάγγελμα διαρκώς ανεβαίνει.

Από τη δεκαετία του 1980 κρίθηκε απαραίτητη η χορήγηση επιδοτήσεων και άλλων διευκολύνσεων ως επιπλέον κίνητρα στους νέους γεωργούς οπότε θεσπίστηκε μια σειρά Κανονισμών (797/85, 2328/91, 950/97, 1257/1999, 1698/2005), μέσω των οποίων επιχειρήθηκε μεταξύ άλλων, η ηλικιακή ανανέωση του γεωργικού πληθυσμού και η δημιουργία βιώσιμων εκμεταλλεύσεων που διοικούνται από νέους ανθρώπους (Fennell 1999,) χωρίς να αποτραπεί όπως φαίνεται και από τον παρακάτω πίνακα, η συρρίκνωση του αριθμού και η γήρανση του πληθυσμού των γεωργών.

Εξέλιξη γεωργικού πληθυσμού της ΕΕ

Γεωργικός πληθυσμός	Γεωργοί <35	Γεωργοί >55	Μέσο μέγεθος εκμετάλλευσης	Συμμετοχή στο ΑΕΠ
1985 (E12)	10,1 εκ 6,7%	11,0%	47,0%	200 στρ 4,8%
1995 (E15)	9,0 εκ 5,1%	10,0%	51,0%	190 στρ 2,7%
2007 (E27)	21,1 εκ 3,4%	8,0%	46,6%	124στρ 1,6%
2007 (Ελλάδα)	1,24 εκ 16,1%	8,0%	61,0%	45 στρ 5,4%

Πηγή: Eurostat, Farm structure in Europe 2008

Αυτή η συνεχής μείωση του γεωργικού πληθυσμού της Ευρώπης, οφείλεται σε αρκετούς παράγοντες. Σημαντικότεροι εξ αυτών είναι το χαμηλό γεωργικό εισόδημα, την κοινωνική απαξίωση του γεωργικού επαγγέλματος, το υψηλό κόστος εκκίνησης για έναν νέο που επιθυμεί να ασχοληθεί με το γεωργικό επάγγελμα και συρρίκνωση του αγροτικού πληθυσμού λόγω μετανάστευσης. Στις αγροτικές περιοχές, το κατά κεφαλήν εισόδημα είναι περίπου κατά ένα τρίτο μικρότερο. Επιπλέον, τα ποσοστά απασχόλησης των γυναικών είναι μικρότερα, ο τομέας των υπηρεσιών λιγότερο ανεπτυγμένος, τα επίπεδα ανώτατης εκπαίδευσης χαμηλότερα, η πρόσβαση στο διαδίκτυο πιο περιορισμένη (EE 2006). Συνεχώς είναι εξάλλου η μείωση των γεωργών ηλικίας κάτω των 35 ετών.

	Γεωργοί<35 ετών	Αριθμός εκμεταλλεύσεων	Μέσο μέγεθος εκμετάλλευσης
EE-28	6,5%	435.000	146 στρ
Ελλάδα	6,9%	717.000	49 στρ

Πηγή: Eurostat, , *Rural Development Report, 2013*

Σύμφωνα με τρέχοντα στοιχεία της Eurostat, ο μέσος όρος της ηλικίας αρχηγού γεωργικής εκμετάλλευσης στην Ευρώπη των 28 είναι τα 55 έτη, ενώ το 1/3 των γεωργών είναι άνω των 65 ετών (Eurostat, *Rural Development Report, 2013*)

Η συμμετοχή της γεωργίας στο σύνολο της οικονομίας της Ελλάδας, εξακολουθεί να κινείται σε πολύ υψηλότερα επίπεδα συγκριτικά με τον μέσο όρο των υπόλοιπων κρατών μελών, γεγονός που υποδεικνύει ότι ο τομέας συνεχίζει να παρέχει θέσεις εργασίας στη χώρα με τη μεγαλύτερη ανεργία στην Ε.Ε. Ωστόσο η γεωργική απασχόληση μειώθηκε σημαντικά ενώ η ηλικιακή διάρθρωση των αγροτών επιδεινώνεται διαρκώς (Πέζαρος, 2004). Ο γεωργικός πληθυσμός με ηλικία άνω των 55 ετών είναι πολύ πάνω από το μέσο όρο της Ε.Ε. Η μικρή συμμετοχή των νέων που δραστηριοποιούνται στη γεωργία, που αναλαμβάνουν επιχειρηματικό ρίσκο και είναι πρόθυμοι να υιοθετήσουν νέες τεχνικές, αποτελεί σημαντική τροχοπέδη στην προσπάθεια ανάπτυξης του γεωργικού τομέα.

Στην Ελλάδα εξακολουθεί ο αριθμός των γεωργών κάτω των 35 ετών να βρίσκεται λίγο πάνω από το μέσο ευρωπαϊκό. Τα ποσοστά των γυναικών αρχηγών εκμεταλλεύσεων ωστόσο είναι πολύ χαμηλά ενώ σημειώνεται διαχρονική έλλειψη

γυναικών στις αγροτικές περιοχές, ειδικά στις ορεινές-μειονεκτικές. Οι γυναίκες αναπτύσσουν έντονη αποστροφή προς το αγροτικό επάγγελμα και τις συντηρητικές, έντονα πατριαρχικές δομές των αγροτικών κοινωνιών.

Η έλλειψη ευκαιριών, επαφών και εκπαιδευτικών υποδομών αποτελεί ιδιαίτερο πρόβλημα για τις γυναίκες και τους νέους σε απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές, με μόνη διέξοδο την εγκατάσταση σε αστικές περιοχές.

2. ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΝΕΩΝ ΓΕΩΡΓΩΝ ΚΑΙ ΚΑΠ

A. Εγκατάσταση νέων γεωργών στην Ελλάδα κατά τις προγραμματικές περιόδους 1999-2006 και 2007-2013

Τα χαμηλά ποσοστά εισερχόμενων νέων στη γεωργία σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΥπΑΑΤ αποδίδονται:

α) σε οικονομικούς λόγους (υψηλό κόστος εγκατάστασης και φορολογικές επιβαρύνσεις)

β) σε αποσπασματικότητα των μέτρων αγροτικής πολιτικής

Το πρόγραμμα εγκατάστασης νέων στη γεωργία αποτελεί μια ολοκληρωμένη πολιτική της Ε.Ε. με στόχο την ηλικιακή ανανέωση του γεωργικού πληθυσμού. Έτσι λοιπόν διαθέτει μια σειρά πολιτικών και χρηματοδοτικών εργαλείων προκειμένου να ενθαρρύνει τους νέους να ασχοληθούν με τη γεωργία ώστε να διασφαλιστεί η συνέχεια από τη μια γενιά στην άλλη αλλά και να αποτραπεί η εγκατάλειψη της υπαίθρου, που σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιοχές η είναι πιθανό να έχει ως αποτέλεσμα σημαντικούς κινδύνους για το περιβάλλον. Παρέχει κεφάλαια για την αγορά γης, μηχανημάτων και εξοπλισμού. Παρέχει επίσης επιχορηγήσεις για την εκπαίδευση νέων και παλαιότερων γεωργών στις σύγχρονες τεχνολογικές μεθόδους παραγωγής.

Με την Agenda 2000 πραγματοποιήθηκε ευρεία αναθεώρηση της Αγροτικής Πολιτικής της Ε.Ε. και στα πλαίσια του Κανονισμού 1257/1999 εισάγεται ο 2^{ος} πυλώνας της ΚΑΠ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης – Ε.Γ.Τ.Α.Α.).

Ο εν λόγω κανονισμός προέβλεπε μια σειρά μέτρων με στόχο την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου. Όσον αφορά στην εγκατάσταση των νέων γεωργών, η

χρηματοδότηση ανήλθε στα 25.000€ ενώ περιλαμβάνονταν και ρυθμίσεις για πρόωρη συνταξιοδότηση γεωργών ως συνοδευτικά μέτρα ενίσχυσης της ανανέωσης του γεωργικού πληθυσμού.

Με την εφαρμογή του κανονισμού 1257/1999, εγκαταστάθηκαν συνολικά 39.447 νέοι γεωργοί, με το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών να εγκαθίστανται σε πεδινές περιοχές ενώ το 65% εξ αυτών ήταν άντρες (ΥπΑΑΤ, 2008).

Στη συνέχεια με το υφιστάμενο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 στα πλαίσια του Κανονισμού 1698/2005, το ύψος της χρηματοδότησης διαμορφώθηκε μεταξύ 10.000 και 40.000€. Μέχρι στιγμής έχουν εγκατασταθεί πάνω από 8.132 νέοι γεωργοί (European Commission, 2014). Μάλιστα με το πρόσφατο ΦΕΚ 2946/Β/03.11.2014, εγκρίθηκε για το μέτρο των νέων γεωργών συνολική δημόσια δαπάνη ύψους 362.000.000€ εκ των οποίων 314.940.000€ αποτελούν τη συνδρομή του Ε.Γ.Τ.Α.Α. Στο πρόγραμμα έχουν ενταχθεί συνολικά 16.600 νέοι γεωργοί (ΥπΑΑΤ, 2013).

Τα βασικά πάντως προβλήματα της υπαίθρου, δηλ. η πολυαπασχόληση των γεωργών, η χαμηλή μόρφωση και η απουσία γυναικών, δεν αναιρέθηκαν από την εφαρμογή των συγκεκριμένων μέτρων της ΚΑΠ.

Η συμμετοχή των γυναικών παρουσιάζει μεν αύξηση, αλλά πολλές έρευνες δείχνουν ότι αυτή είναι πλασματική δεδομένου ότι μεγάλο ποσοστό αυτών δεν ασκεί τη διαχείριση της εκμετάλλευσης (9^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Αγροτικής Οικονομίας). Ωστόσο διαπιστώνεται σημαντική ορατότητα της γυναίκας και ενδυνάμωση της θέσης της ως αρχηγού γεωργικής εκμετάλλευσης (Σουκιούρογλου, 2011)

Β. Οι Νέοι Γεωργοί στην επόμενη προγραμματική περίοδο της ΚΑΠ (2015-2020)

Η διάρθρωση της νέας ΚΑΠ εν συντομία

α. Οι Άμεσες Ενισχύσεις στην Ελλάδα, μετά τις αποφάσεις της 1ης Αυγούστου 2014
Πυλώνας Ι (Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1307/2013), διαμορφώνονται ως εξής:

ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΦΑΚΕΛΟΥ
Καθεστώς Βασικής ενίσχυσης	55%
Πράσινη Ενίσχυση	30%
Ενίσχυση για νέους γεωργούς	2%
Συνδεδεμένες ενισχύσεις	7,5-8%
Ειδική ενίσχυση για το βαμβάκι	58,5 εκ €/έτος περίπου
Καθεστώς μικροκαλλιεργητών	(μέρος της βασικής ενίσχυση)

Το ύψος του εθνικού φακέλου των Άμεσων Ενισχύσεων για την νέα προγραμματική περίοδο φθάνει σχεδόν τα 10 δις €.

β. Αγροτική Ανάπτυξη - Πυλώνας II (Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1305/2013)

Η Αγροτική Ανάπτυξη διακρίνεται σε **έξι προτεραιότητες** που είναι οι εξής:

- i. Μεταφορά γνώσεων και της καινοτομίας
- ii. Βιωσιμότητα και ανταγωνιστικότητα όλων των τύπων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (που καλύπτει και τις ενισχύσεις εκκίνησης επιχείρησης για νέους γεωργούς)
- iii. Προώθηση της οργάνωσης της αλυσίδας τροφίμων,
- iv. Αποκατάσταση, διατήρηση και ενίσχυση των οικοσυστημάτων
- v. Προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων, οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα
- vi. Κοινωνική ένταξη, μείωση της φτώχειας και οικονομική ανάπτυξη στις αγροτικές περιοχές

Στα κράτη μέλη, παρέχεται μεγάλη ευελιξία για τη χάραξη και υλοποίηση της πολιτικής της αγροτικής ανάπτυξης. Η στήριξη από την Ε.Ε. στην Ελλάδα αγγίζει τα 4,2 δις €.

Προκειμένου να αντιμετωπιστεί η γήρανση του αγροτικού πληθυσμού (μόνο το 14% των γεωργών της ΕΕ είναι κάτω των 40 ετών, *European Commission 2014*), από το 2015 όλοι οι νέοι γεωργοί που εισέρχονται στον κλάδο θα έχουν την ευκαιρία να λαμβάνουν μια πρόσθετη πληρωμή από τον πρώτο πυλώνα, η οποία

μπορεί να συμπληρωθεί από μια ενίσχυση εκκίνησης γεωργικής επιχείρησης (start up) στα πλαίσια του δεύτερου πυλώνα. Για το σκοπό αυτό, το 2% του εθνικού ανώτατου ορίου των άμεσων ενισχύσεων θα χορηγείται σε νέους γεωργούς, με τη μορφή ετήσια στρεμματικής ενίσχυσης επιπλέον της βασικής.

Άλλη μια καινοτομία της νέας προγραμματικής περιόδου, αποτελεί η εισαγωγή της έννοιας του ενεργού γεωργού, ο οποίος είναι αυτός που έχει πρόσβαση στη χρηματοδότηση τόσο από τις άμεσες ενισχύσεις, όσο και από προγράμματα της Αγροτικής Ανάπτυξης, προκειμένου να εξυπηρετείται η καλύτερα στοχοθετημένη στήριξη. Έτσι δεν χορηγείται στήριξη σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα των οποίων ο επιχειρηματικός στόχος δεν αφορά καθόλου ή μόνο οριακά την άσκηση γεωργικής δραστηριότητας.

Οι Νέοι Γεωργοί στους πυλώνες I και II με μια ματιά:

ΠΥΛΩΝΑΣ I (Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1307/2013)	ΠΥΛΩΝΑΣ II (Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1305/2013)
Υποχρεωτικό καθεστώς	Προαιρετικό μέτρο
Χρηματοδότηση: 2% του εθνικού φακέλου	Δεν υπάρχει όριο στον προϋπολογισμό
Ηλικία έως 40 ετών κατά το έτος υποβολής της αίτησης	Ηλικία έως 40 ετών κατά το έτος υποβολής της αίτησης
Προαπαιτούμενα: α) να ανταποκρίνεται στον ορισμό του ενεργού γεωργού β) να δικαιούται βασική ενίσχυση	Προαπαιτούμενα: α) να ανταποκρίνονται στον ορισμό του ενεργού γεωργού εντός 18 μηνών από την ημερομηνία εγκατάστασης β) να διαθέτουν επαρκή επαγγελματική ικανότητα εντός 36 μηνών από την ατομική ημερομηνία χορήγησης πληρωμής γ) να υποβάλλουν επιχειρηματικό σχέδιο
Εγκαθίστανται για πρώτη φορά ως αρχηγοί της εκμετάλλευσης ή έχουν ήδη εγκατασταθεί κατά τη διάρκεια των 5 ετών που προηγούνται της αίτησης	Εγκαθίστανται για πρώτη φορά ως αρχηγοί της εκμετάλλευσης
Πληρωμή για περίοδο που δεν υπερβαίνει τα πέντε έτη. Η περίοδος αυτή μειώνεται κατά τον αριθμό των ετών που μεσολάβησαν μεταξύ της δημιουργίας της εκμετάλλευσης και της πρώτης υποβολής της αίτησης	Κατ' αποκοπή πληρωμή σε τουλάχιστον δύο δόσεις μέσα στην πενταετία. Η πληρωμή της τελευταίας δόσης εξαρτάται από την ορθή εφαρμογή του επιχειρηματικού σχεδίου.
Ετήσια χορήγηση ενίσχυσης ποσού που αντιστοιχεί στο 25% της μέσης αξίας των ενεργοποιηθέντων δικαιωμάτων ενίσχυσης	Ανώτατο ποσό ενίσχυσης τα 70.000€
Πρόσβαση στο καθεστώς έχουν και τα νομικά πρόσωπα	Πρόσβαση στο καθεστώς έχουν και τα νομικά πρόσωπα

Η πρόσβαση στο καθεστώς των νομικών προσώπων, που αποτέλεσε προσθήκη της τελευταίας στιγμής, είναι ακόμα ένα νέο χαρακτηριστικό της ενίσχυσης των νέων γεωργών, δεδομένου ότι τα μέχρι τώρα προγράμματα εγκατάστασης νέων γεωργών απευθύνονταν αποκλειστικά σε φυσικά πρόσωπα. Η πρόσβαση των νομικών προσώπων τόσο στην ενίσχυση όσο και στην ενίσχυση εκκίνησης επιχείρησης για νέους γεωργούς, είναι εφικτή υπό τις εξής προϋποθέσεις:

α) Τουλάχιστον ένα από τα φυσικά πρόσωπα που συμμετέχουν στο κεφάλαιο ή στη διαχείριση του νομικού προσώπου είναι νέος γεωργός και είναι σε θέση να ασκεί τον αποτελεσματικό και μακροχρόνιο έλεγχο

β). Σε περίπτωση που ένα νομικό πρόσωπο ελέγχεται είτε αποκλειστικά είτε από κοινού από άλλο νομικό πρόσωπο, εφαρμόζονται οι όροι σε κάθε φυσικό πρόσωπο που ασκεί έλεγχο επί του εν λόγω άλλου νομικού προσώπου.

Επιπλέον, σημαντική για τη βιωσιμότητα των νέων γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι η διατήρηση της κατανομής δικαιωμάτων ενίσχυσης από το εθνικό απόθεμα, που θα χρησιμοποιούνται κατά προτεραιότητα, για να διευκολύνουν την πρόσβαση των νέων γεωργών και νεοεισερχόμενων γεωργών που αρχίζουν τη γεωργική δραστηριότητά τους στο καθεστώς της βασικής ενίσχυσης και ως εκ τούτου και στην ενίσχυση των νέων γεωργών.

Δεν πρέπει να παραβλεφθεί το σύστημα παροχής συμβουλών στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις που εισαγάγει στην νέα προγραμματική περίοδο ο οριζόντιος Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 και καλύπτει κατά προτεραιότητα τα μέτρα σε επίπεδο εκμετάλλευσης στα οποία περιλαμβάνεται και η ενίσχυση εκκίνησης επιχείρησης για νέους γεωργούς.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι στο Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας και Αλιείας στις 10.11.2014, συζητήθηκε το θέμα της ενίσχυσης των πολιτικών της ΕΕ υπέρ των νέων γεωργών.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

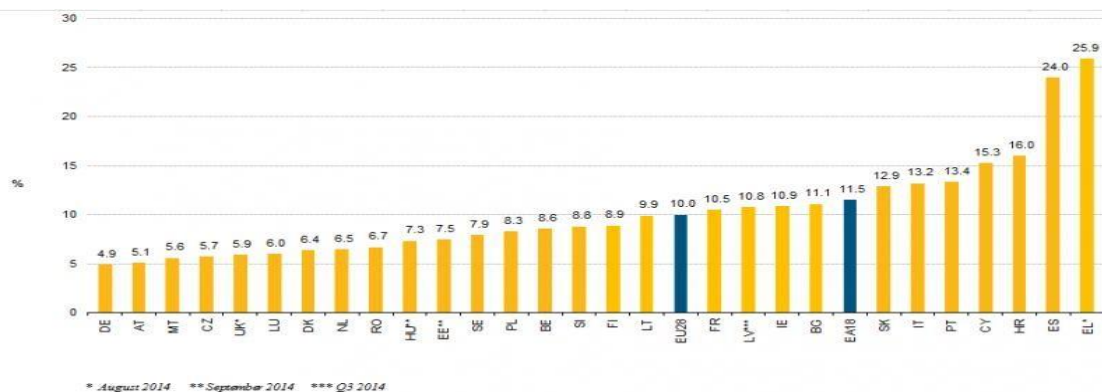
Η ελληνική γεωργία έχει συμβάλει με πολλούς τρόπους στη γενικότερη ανάπτυξη της χώρας, ως ένας από τους βασικούς τομείς της οικονομίας αλλά και με συνεισφορά σε πολλούς άλλους τομείς, σχετικούς με την ανάπτυξη της υπαίθρου.

Η ελληνική γεωργία τα τελευταία χρόνια σημειώνει αυξομειώσεις/στασιμότητα των παραγωγικών επιδόσεων, διαρκή συρρίκνωση του γεωργικού εισοδήματος (συνολικά, ανά εργαζόμενο και ανά εκμετάλλευση), μείωση του εισοδήματος απ' την αγορά, αυξανόμενη εξάρτηση απ' τις επιδοτήσεις, καθώς και επιδείνωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητάς της. Αυτό την απομάκρυνε από τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα που είναι η παραγωγή τοπικών προϊόντων υψηλής ποιότητας (Πέζαρος, 2004) και τη μετατόπισε σ' ένα επίπεδο ανταγωνισμού στον οποίο δεν θα μπορούσε να αντεπεξέλθει επιτυχώς γιατί έλειπαν εκ των πραγμάτων δύο βασικές προϋποθέσεις: η άφθονη καλλιεργήσιμη γη ή/και το πολύ χαμηλό κόστος εργασίας. (Καρανικόλας - Μαρτίνοσ 2012)

Στο πλαίσιο αυτό η ελληνική γεωργία και γενικότερα η ελληνική ύπαιθρος καλείται να ανταποκριθεί στις προκλήσεις αλλά και να εκμεταλλευθεί τις ευκαιρίες που διαμορφώνονται στο ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον (Μαραβέγιας, 2011).

Οι νέοι γεωργοί έχουν πλέον κατά προτεραιότητα πρόσβαση σε **όλα** τα χρηματοδοτικά εργαλεία της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Loriz-Hoffmann 2013) . Οι μέχρι τώρα προβλέψεις κάνουν λόγο για 15-18.000 νέους γεωργούς που πρόκειται να εγκατασταθούν μέχρι το 2020 στην Ελλάδα.

Στην Ευρώπη της οικονομικής κρίσης, υπάρχουν πλέον 24,4 εκ άνεργοι. Στην Ελλάδα, το Αύγουστο του 2014, το πλήθος των ανέργων έφτασε τα 1,24 εκ.

Πηγή: Eurostat, Unemployment rates, seasonally adjusted, October 2014

Με την ανεργία στη χώρα να έχει φτάσει στο πρωτοφανές ποσοστό του 25,9% και στους νέους να εκτοξεύεται ήδη από το 2012 σε ποσοστά άνω του 55%, είναι πολύ σημαντικό αυξάνεται το ποσό της χρηματοδότησης των νέων γεωργών. Οι νέοι και ειδικά οι γυναίκες, δεδομένης της έλλειψης απασχόλησης στις αστικές περιοχές, έχουν πολλούς λόγους να στραφούν στη γεωργία, αντιμετωπίζοντας την με επιχειρηματικό τρόπο αλλά και ως πεδίο εφαρμογής σύγχρονων γεωργικών καινοτομιών. Σε συνδυασμό με την προνομιακή πρόσβαση σε έναν αριθμό συμπληρωματικών εργαλείων, όπως είναι το σύστημα παροχής συμβουλών, είναι δυνατόν να αποτελέσει ουσιαστική ευκαιρία για αύξηση της απασχόλησης και βιώσιμη ανάπτυξη της υπαίθρου.

Συμπληρωματικά, είναι σημαντικό να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στον τομέα της επικοινωνίας του προγράμματος και της διάχυσης του μηνύματος με ταυτόχρονη ενθάρρυνση της επικέντρωσης προς τους τομείς υπεροχής της ελληνικής γεωργίας

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

9ο Πανελλήνιο Συνέδριο Αγροτικής Οικονομίας, Θεματική Ενότητα: Η διάσταση του φύλου στην αγροτική ανάπτυξη

Γιδαράκου, Ι, 1999, «Ενδογενής ανάπτυξη της υπαίθρου και γυναικεία απασχόληση», Ύπαιθρος χώρα: Η ελληνική κοινωνία στο τέλος του εικοστού αιώνα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Πλέθρον.

Δούκας, Ε. Γ. 2012, «Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία και Τοπική Ανάπτυξη» στο συλλογικό τόμο: Ν. Μαραβέγιας (επιμ.) Επιχειρηματικότητα και καινοτομία: Από τη θεωρία στην πράξη, εκδ. Θεμέλιο.

ΕΕ 2006, Απόφαση του Συμβουλίου, της 20^{ης} Φεβρουαρίου 2006, σχετικά με κοινοτικές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για την αγροτική ανάπτυξη (περίοδος προγραμματισμού 2007-2013), 2006/144/ΕΚ

ΕΕ 2014, «Greece Common Agricultural Policy», DG AGRI

ΕΕ 2014, «Γεωργία: Μια εταιρική σχέση ανάμεσα στην Ευρώπη και τους αγρότες της», Γενική Δ/ση Επικοινωνίας

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση της κοινής γεωργικής πολιτικής και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 352/78, (ΕΚ) αριθ. 165/94, (ΕΚ) αριθ. 2799/98, (ΕΚ) αριθ. 814/2000, (ΕΚ) αριθ. 1290/2005 και (ΕΚ) αριθ. 485/2008 του Συμβουλίου.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2013, για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το ΕΓΤΑΑ και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) 1698/2005 του Συμβουλίου.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) αριθ. 1307/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2013, περί θεσπίσεως κανόνων για άμεσες ενισχύσεις στους γεωργούς βάσει καθεστώτων στήριξης στο πλαίσιο της Κοινής γεωργικής πολιτικής και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 637/2008 και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 73/2009 του Συμβουλίου]

Καρανικόλας, Π., Μαρτίνος Ν, 2012 «Η ελληνική γεωργία μπροστά στην κρίση: προβλήματα και προοπτικές», Νέος Λόγιος Ερμής, τ. 2

Μαραβέγιας, Ν. 2011, «Προτάσεις για την ελληνική γεωργία στο πλαίσιο της νέας ΚΑΠ», Άρθρο στα πλαίσια της διαβούλευσης: Μετάβαση σε μια πράσινη Ελλάδα 2010-2020

Πέζαρος, Π 2004, «Μια σύντομη επισκόπηση της ελληνικής γεωργίας», διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.minagric.gr

Πέζαρος, Π 2011, «Η Κοινή Αγροτική Πολιτική: Εξέλιξη και προοπτικές», διαθέσιμο στην ιστοσελίδα www.minagric.gr

Σουκιούρογλου Ι., 2011 «Νέοι Αγρότες και ο ρόλος τους στην ανάπτυξη της υπαίθρου», *Διδακτορική Διατριβή Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

ΥπΑΑ&Τ 2013, Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2006-2013, Ειδική Γραμματεία Κοινοτικών Πόρων και Υποδομών, 13^η Έκδοση Ιούνιος 2013

European Commission 2010, The CAP towards 2020: Meeting the food, natural resources and territorial challenges of the future

European Commission 2013, Overview of CAP reform 2014-2020

European Commission 2014, EU Farm economics overview FADN 2011

European Commission 2014, EU Farm economics summary 2011

European Commission 2014, Management Pan, DG AGRI (upd. July

2014) Eurostat 2013, Agriculture, forestry and fishery statistics

Eurostat 2008, Agriculture, forestry and fishery statistics

Eurostat 2014, Unemployment rates, seasonally adjusted, October 2014

Fennel R. 1999, Η Κοινή Αγροτική Πολιτική – Συνέχεια και αλλαγή, Θεμέλιο, Αθήνα

FAO, 2014 “Deep Roots” Published by The Food and Agriculture Organization of the United Nations, Rome, Italy

Loriz-Hoffmann J., 2013, Young Farmers in the 2014-2020 programming period, CEJA presentation